

અનુક્રમણિકા

1. કુરઆને મજીદનો પરિચય અને પરિભાષા.....	4
2. કુરઆને મજીદની તિલાવત કરવાના આદાબ.....	7
3. સૂરએ કદ્રની તફ્સીર.....	9
4. સૂરએ અસ્રની તફ્સીર.....	12
5. સૂરએ ફીલની તફ્સીર.....	15
6. સૂરએ ઝિલ્ઝાલ.....	19
7. સૂરએ કૌસર.....	20
8. સૂરએ લહબ.....	21
9. વુકૂફ.....	22
10. કલ્કલા.....	27
11. ૐ ના નિયમો.....	29
12. ۞ અને ૐ ના નિયમો.....	31
13. અરબી ગણતરી.....	33

સબક 1 : કુરઆને મજીદનો પરિચય અને પરિભાષા

હઝરત ઈમામ જાફર સાદિક અલૈહિસ્સલામ ફરમાવે છે કે, “કુરઆને મજીદની તિલાવત કરો અને તેને હિફ્ઝ કરો. જે દિવસમાં કુરઆન હશે તે દિવસને અલ્લાહ સજા નહીં કરે.”

કુરઆન અલ્લાહની એક ભેટ છે. આ ભેટને આપણે આજીવન સાથે રાખી શકીએ છીએ.

કુરઆને મજીદ માહે રમઝાનમાં નાઝિલ થયું હતું. અલ્લાહે મુસલમાનોને કુરઆને મજીદ ‘ઈદી’ તરીકે આપ્યું હતું.

કુરઆને મજીદ શું છે ?

કુરઆને મજીદ એક કિતાબ છે કે જેની અંદર અલ્લાહનું કલામ છે.

કુરઆને મજીદ કોણે લખ્યું છે ?

કુરઆને મજીદ કોઈએ નથી લખ્યું. અલ્લાહે ૨૩ વર્ષ દરમિયાન રસૂલલ્લાહ સલ્વલ્લાહો અલૈહે વ આલેહી વસલ્લમ પર પોતાની જે આયતો નાઝિલ કરી તેનું નામ ‘કુરઆને મજીદ’ છે.

રસૂલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલૈહે વ આલેહી વસલ્લમએ તે આયતોને લોકો સામે પઢી સંભળાવી. ઘણા બધા લોકો તે આયતોને મોઢે કરી લેતા હતા, પરંતુ થોડા ઘણા લોકોને રસૂલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલૈહે વ આલેહી વસલ્લમએ ‘કાતિબ’ તરીકે પસંદ કરી લીધા હતા અને તેઓ આયતોને લખી લેતા હતા.

કુરઆને મજીદની ભાષા કઈ છે ?

કુરઆને મજીદની ભાષા અરબી છે. **اثبات**

અરબી ભાષા જમણી બાજુથી ડાબી બાજુ લખવામાં આવે છે.

અલ્લાહ આપણને કુરઆને મજીદમાં શું કહે છે ?

- અલ્લાહ આપણને કુરઆને મજીદમાં નબીઓના સાચા કિસ્સા કહે છે.
- તે આપણને કહે છે કે આપણું વર્તન કેવું હોવું જોઈએ.
- તે આપણને જન્નત અને દોઝખની વાતો બતાવે છે.

પરિભાષા

એકવચન	બહુવચન	શાબ્દિક અર્થ
આયા	આયાત	આયા એટલે કુરઆને મજીદની એક પંક્તિ.
સૂરા	સુવર	સૂરા એટલે કુરઆને મજીદના ૧૧૪ પ્રકરણોમાંથી એક પ્રકરણ.
વક્ફ	વુક્ફ	વક્ફ એટલે વિરામચિહ્ન.
જુઝ	અજઝા	કુરઆને મજીદ સરખા ૩૦ ભાગ (પારા)માં વહેંચવામાં આવ્યું છે. આમાંનો દરેક ભાગ (પારા)ને જુઝ કહેવામાં આવે છે.
રુબૂઅ		પારાનો ૧/૪ (પા) ભાગ દર્શાવતું ચિહ્ન.
નિસ્ફ		પારાનો ૧/૨ (અડધો) ભાગ દર્શાવતું ચિહ્ન.
સુલુસ		પારાનો ૩/૪ (પોણો) ભાગ દર્શાવતું ચિહ્ન.

સબક 2 : કુરઆને મજીદની તિલાવત કરવાના આદાબ

- વુઝૂ કર્યા સિવાય લખાણનો સ્પર્શ કરવો નહીં.
- ફક્ત અલ્લાહને રાજી રાખવાની નિયત સાથે જ કુરઆને મજીદની તિલાવત કરો.
- બીજાને ખલેલ ન પહોંચે તે રીતે કુરઆને મજીદની તિલાવત કરો.
- આપણે કુરઆને મજીદને યોગ્ય રીતે હાથમાં લેવું જોઈએ.
- જ્યારે કોઈ પણ તિલાવત કરતું ન હોય તો કદી તેને ખુલ્લું મૂકો નહીં.
- કુરઆને મજીદની તિલાવત કરતી વખતે આપણે કિબ્લા તરફ મોઢું કરીને બેસવું જોઈએ.

તમે કુરઆન શરીફને હાથ લગાવ્યા વગર અથવા તો તેના ઉપર પ્લાસ્ટિકનું આરપાર દેખાતું

પાનું મૂકીને વુઝૂ કર્યા વગર પઢી શકો છો.

જ્યારે કુરઆન શરીફની તિલાવત કરીએ તો આપણે આટલું ધ્યાન રાખવું જોઈએ :

- છોકરાઓએ ટોપી પહેરવી જોઈએ.
- છોકરીઓએ માથા ઉપર ચાદર રાખવી જોઈએ.
- કિબ્લા તરફ મોઢું કરીને બેસવું જોઈએ.

કુરઆન શરીફની તિલાવત કરતાં પહેલાં આટલું કહેવું જોઈએ :

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

(પનાહ માગું છું અલ્લાહ પાસે બહિષ્કૃત શયતાનથી.)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(નામ વડે અલ્લાહના કે જે રહમાન અને રહીમ છે.)

સબક 3 : સૂરએ કદ્રની તફસીર

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ
 وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ
 لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ
 تَنْزِيلُ الْمَلَكَةِ وَالرُّوحِ فِيهَا يَأْذُنُ رَبِّهِمْ
 مِنْ كُلِّ أَمْرِ
 سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ

શબે કદ્રમાં, આવતા વર્ષે કોઈની પણ તકદીરમાં જે કંઈ હોય તે લખવામાં આવે છે. એટલા જ માટે રસૂલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલૈહે વ આલેહી વસલ્લમએ ફરમાવ્યું છે કે, “શબે કદ્રમાં આખી રાત જાગીને ઇસ્તિગ્ફાર કરતા રહેવું જોઈએ અને મુરાદો માગતા રહેવું જોઈએ.”

આયત 1 :

આખુંને આખું કુરઆને મજીદ દરેક સૂરાની સાથે શબે કદ્રમાં નાઝિલ થયું હતું. પછી જેમ જેમ સમય આવતો ગયો તેમ તેમ અલ્લાહ રસૂલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલૈહે વ આલેહી વસલ્લમને લોકો સામે આયતોની તિલાવત કરવાનો હુકમ કરતો રહ્યો.

આયત 2 :

આ પડકાર અલ્લાહ તરફથી લોકોને એ વાત સાબિત કરવા માટે છે કે શબે કદ્રની ફઝીલત કોઈ સમજી શકવાનું નથી.

આયત 3 :

‘અલ્ફે શહર’ - ‘એક હજાર મહિના’ એટલે કે એક લાંબી મુદત સૂચવે છે. આ આયતનો અર્થ એ થાય છે કે શબે કદ્રની એક ક્ષણમાં મેળવેલી સમજદારી કે જે અલ્લાહની વિશેષ હિદાયત હશે તે, જહાલતના એક હજાર મહિના કરતાં સારી છે.

આયત 4 :

આ આયત જિબ્રઈલ અલૈહિસ્સલામની સાથે ફરિશ્તાઓન રાત્રી દરમિયાનની સતત આવન-જાવનનું વર્ણન કરે છે. શબે કદ્રમાં જાગીને અલ્લાહની ઈબાદત કરનારા બંદાઓ પર આ ફરિશ્તાઓ અલ્લાહની રહેમત વરસાવે છે.

આયત 5 :

આ આયત બતાવે છે કે અલ્લાહની ખાસ રહેમતના કારણે આ રાત્રીની અંદર સલામ એટલે કે સલામતી સવાર સુધી ચાલતી રહે છે.

રસૂલલ્લાહ સલ્વલ્લાહો અલૈહે વ આલેહી વસલ્લમએ ફરમાવ્યું છે કે, “જે કોઈ આ સૂરાની તિલાવત કરશે તેને એટલો સવાબ મળશે કે જાણે તેણે આખા રમઝાન મહિનામાં રોઝા રાખ્યા હોય અને શબે કદ્રમાં જાગીને અલ્લાહની ઈબાદત કરી હોય.”

સબક 4 : સૂરએ અબ્રની તફસીર

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْعَصْرِ

إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصُوا بِالحَقِّ

وَتَوَّصُوا بِالصَّبْرِ

- આ સૂરો મક્કી છે અને મક્કામાં નાઝિલ થયો છે.
- તેની ત્રણ આયતો છે.
- આ સૂરાનું નામ તેની પહેલી આયતના વિષય પરથી રાખવામાં આવ્યું છે.
- આ સૂરો આપણને હક (સચ્ચાઈ)ની હિદાયત અને સબ્રની હિદાયત કરે છે.

આયત 1 :

‘અસ્ર’ એટલે કે ‘સમય’. આ શબ્દ સમયમાં થતા સતત ફેરફારો સૂચવે છે. કેટલાક આલિમો માને છે કે આ તે સમય છે કે જ્યારે હઝરત ઈમામ મહદી અલૈહિસ્સલામ ઝુહૂર ફરમાવશે. અહીં અલ્લાહ એ સમયની કસમ ખાઈ રહ્યો છે.

આયત 2 :

‘ઈન્નલ ઈન્સાન લફી ખુસ્ર’ એટલે કે ‘માણસ ખરેખર નુકસાનમાં છે’. તેનો અર્થ એ કે આ દુનિયાની ચમકદમક માણસને સહેલાઈથી ગુમરાહ કરી નાખે છે. માણસ કાળજી ન રાખે તો તે દુનિયાની વસ્તુઓની પાછળ દોડતાં દોડતાં ગુમરાહ થઈ જશે અને અલ્લાહને ભૂલી જશે.

ત્યાર પછીની આયત અલ્લાહના પસંદ કરેલા રસ્તા ઉપર ચાલતા રહેનારા મોમિનોની વિશેષતાઓ વર્ણવે છે.

રસૂલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલૈહે વ આલેહી વસલ્લમને પૂછવામાં આવ્યું કે, ખુસ્ર એટલે શું ?

તો રસૂલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલૈહે વ આલેહી વસલ્લમએ જવાબ આપ્યો કે, “જે લોકો

મારી અહલેબૈતમાં ઈમાન નથી ધરાવતા તે લોકો નુકસાનમાં છે.”

આયત 3 :

આપણે આ આયતમાં જોઈ શકીએ છીએ કે સૌથી સારાં કાર્યો આ પ્રમાણે છે :

- અલ્લાહ તઆલામાં ઈમાન રાખવું. એનો અર્થ એ કે તેના હુકમોને સમજવા અને તેનું પાલન કરવું.
- અલ્લાહની રજા ખાતર સારાં કાર્યો કરવાં.
- લોકોને સાચા રસ્તા પર ચાલવા માટે પ્રોત્સાહિત કરવા. આપણા શબ્દો અને કાર્યો વડે ઈસ્લામનો પયગામ પહોંચાડવો.
- સબર કરવી. આપણને જે ગમતું હોય તે ન મળે તો પણ અલ્લાહ પર ભરોસો રાખીને સબર કરો. અલ્લાહ જાણે છે કે આપણા માટે સારું શું છે.

રસૂલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલૈહે વ આલેહી વસલ્લમએ ફરમાવ્યું છે કે, “જે કોઈ આ સૂરાની

તિલાવત કરશે તે કયામતના દિવસે સાચા ટોળામાં હશે.”

સબક 5 : સૂરએ ફીલની તફસીર

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ

أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ

وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ

تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ

فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّأْكُولٍ

ઈ.સ. ૫૭૦માં કે જે રસૂલલ્લાહ સલ્લલ્લાલ્લો અલૈહે વ આલેહી વસલ્લમની વિલાદતનું વર્ષ હતું, ત્યારે એક ઈસાઈ બાદશાહ કે જેનું નામ ‘અબ્રહા’ હતું, તેનું લશ્કર કૂચ કરતું કરતું ખાના-એ-કા’બાને તોડી પાડવા આવી પહોંચ્યું.

અબ્રહા ખાના-એ-કા’બાને એટલા માટે તોડી પાડવા માગતો હતો કે તે એવું ઈશ્વરો હતો કે લોકો તેના યમન દેશમાં બનાવેલા મોટા ચર્યમાં ઈબાદત કરે.

અબ્રહાના લશ્કરમાં હાથીઓ પણ હતા. આ વાત તે જમાનામાં અરબ દેશોમાં સામાન્ય ન હતી. તારીખમાં આ લશ્કર ‘અસ્હાબિલ ફીલ’ના નામથી ઓળખાય છે. ‘અસ્હાબિલ ફીલ’ એટલે કે ‘હાથીના લોકો’.

જ્યારે અબ્રહા મક્કા પહોંચ્યો તો તેણે રસૂલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલૈહે વ આલેહી વસલ્લમના દાદા હઝરત અબ્દુલ મુત્તલિબ, કે જેઓ મક્કા શહેરના સરદાર હતા, એમના કેટલાક ઊંટ કબજે કરી લીધા. જ્યારે હઝરત અબ્દુલ મુત્તલિબ તેને મળવા ગયા તો અબ્રહા સમજ્યો કે તેઓ કહેશે કે ખાના-એ-કા’બાને ન તોડો, પરંતુ હઝરત અબ્દુલ મુત્તલિબે તો ફક્ત પોતાના ઊંટ પાછા માગ્યા.

અબ્રહા હસવા લાગ્યો અને બોલ્યો કે, “શું કહ્યું ? હું તમારા ઈબાદતખાનાને તોડી પાડવા આવ્યો છું અને તમે તમારા ઊંટોની વાત કરી રહ્યા છો ?”

અબ્દુલ મુત્તલિબે એવો જવાબ આપ્યો કે જે તારીખમાં મશહૂર થઈ ગયો. હઝરત અબ્દુલ મુત્તલિબે કહ્યું કે, “હું મારા ઊંટોનો માલિક છું, એટલે મારા ઊંટો માટે આવ્યો છું. ખાના-એ-કા’બાનો પણ એક માલિક છે અને તે ખાના-એ-કા’બાને બચાવશે.” આ જવાબ બતાવે છે કે રસૂલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલૈહે વ આલેહી વસલ્લમના બાપદાદાઓ પણ તેમના અલ્લાહ પ્રત્યેના ઈમાનમાં મજબૂત હતા.

અબ્રહાએ અબ્દુલ મુત્તલિબની આ ચેતવાણી ઉપર ધ્યાન ન આપ્યું અને પોતાના હાથીઓ વડે ખાના-એ-કા'બા ઉપર હુમલો કરવાની કોશિશ કરી. આ સૂરો તે વખતે શું થયું હતું તે આપણને બતાવે છે.

આયત 1 :

નાનાં નાનાં પક્ષીઓ પોતાની ચાંચમાં અને પંજાઓમાં પથ્થર લઈ આવ્યાં અને અભિમાની લશ્કરને કચડી નાખ્યું. દરેક પથ્થર નિશાના ઉપર લાગ્યો અને તે જ ઘડીએ માણસો અને જાનવરો મરી ગયાં. અલ્લાહે બતાવી દીધું કે કઈ રીતે અબ્રહાની શક્તિને અલ્લાહની સૌથી નાની મખ્લૂકે હરાવી દીધી.

આયત 2 :

આ આયત બતાવે છે કે પક્ષીઓના આવવાથી અબ્રહાના લશ્કરની અંદર કેવી મુઝવાણ પેદા થઈ કે ઘણા લોકો મડદાં થઈને પડી ગયા અને જે લોકો બચી ગયા હતા તેમાં અબ્રહા પણ હતો. તેઓ નાસવા લાગ્યા.

આયત 3 અને 4 :

પક્ષીઓ ઘણાં નાનાં હતાં, પરંતુ તેની અસર મોટી થઈ કારણ કે તેમને અલ્લાહની મદદ મળી ગઈ.

આયત 5 :

પક્ષીઓના પાછા ચાલ્યા ગયા પછી લશ્કર એવું દેખાતું હતું જાણે કે ગાયો દ્વારા ચાવી નાખવામાં આવેલું ઘાસ, તૂટી ગયેલું અને બેકાર.

હઝરત ઈમામ જફર સાદિક અલૈહિસ્સલામ પોતાના જ શબ્દોમાં લખે છે કે, “જ્યારે તમારો સામનો તમારા દુશ્મનથી થાય તો તેની સામે જોઈને સૂરએ ફીલની તિલાવત કરો.”

સબક 6 : સૂરએ ઝિલ્ઝાલ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا

وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا

وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا

يَوْمَئِذٍ تُخَدِّثُ أَخْبَارَهَا

بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا

يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِّيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ

وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ

સબક 7 : સૂરએ કૌસર

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا آعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ

فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ

إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ

સબક 8 : સૂરએ લુહ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ

مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ

سَيَصْلَىٰ نَارًا إِذَا تَلَهَبَ

وَأَمْرَاتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ

فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ

સબક 9 : વુકૂફ

કુરઆને મજીદમાં અનેક વુકૂફ આવે છે કે જેમનો ઉપયોગ આયતો માટે વિરામચિહ્ન તરીકે થાય છે. દરેક વકફા માટે અલગ નિયમ છે.

○ - આ વકફો એટલે કે પૂર્ણવિરામ. (આયત પૂરી થઈ ગઈ.)

કેટલાંક અન્ય ચિહ્નો પણ છે જેમના નિયમો જુદા જુદા છે :

- م - આ વકફો આવે ત્યારે રોકાઈ જવું જરૂરી છે. અહીંથી રોકાયા વગર સળંગ વાંચવાથી અર્થમાં ફેરફાર થઈ જવાનો સંભવ છે.
- ط - આ વકફો આવે ત્યારે રોકાઈ જવાથી અર્થમાં મોટો ફેરફાર થતો નથી, પરંતુ ન રોકાવાથી અર્થ પૂરેપૂરો સ્પષ્ટ થઈ જાય છે.
- ج - આ વકફો આવે ત્યારે રોકાઈ જવું અથવા ન રોકાવું બન્નેમાં દોષ નથી.

- **ق** અને **قف** - આ વુકૂફ આવે ત્યારે રોકાવું વધારે સારું છે, પરંતુ આગળ પઢી લઈએ તો પણ કંઈ વાંધો નથી.
- **ص** - આ વકફો આવે ત્યારે રોકાઈ શકાય છે, પરંતુ રોકાવું જરૂરી નથી.
- **صل، صلی، ز** - આ વુકૂફ આવે ત્યારે ન રોકાવું વધારે સારું છે, પરંતુ રોકાઈ શકે છે.
- **لا** - જ્યારે આ વકફો આયતના આવા ચિહ્ન (O) વગર આવે ત્યારે બિલકુલ ન રોકાવું જોઈએ.
- જો એક જગ્યાએ બે જુદા જુદા વકફા આવે તો જે ઉપર હોય તેના ઉપર અમલ કરવો જોઈએ.
- **سکته** - કેટલીક જગ્યાએ આ વકફો આવે છે આનો અર્થ એ કે અહીં સ્વાસ છોડ્યા વગર રોકાઈ જવું જોઈએ અને તરત જ આગળ પઢવું જોઈએ.

દા.ત., :

وَقِيلَ مَنْ سَكْتِهٖ رَاقٍ

كَلَّا بَلْ سَكْتِهٖ رَانَ

વક્ફ : જ્યારે વક્ફના પહેલાં આવતા હરફના ઉપર ઝબર, ઝેર અને પેશ હોય તો તેને ઉચ્ચારવો જોઈએ નહીં કારણ કે તે હરફના ઉચ્ચારને 'જઝમ' કહેવામાં આવે છે.

Ex.t., :

قِسْطٍ = قِسْطٌ

هُوَ = هُوَ

لَهُ = لَهُ

أَللَّهُ = اللَّهُ

- જ્યારે કોઈ પણ વક્ફ પહેલાં 8 હોય તો તેને 8 જઝમ તરીકે પઢવો જોઈએ, જ્યારે આ વક્ફ ઉપર રોકાવું હોય ત્યારે, ન રોકાવું હોય તો નહીં.

Ex.t., :

قُوَّةٌ = قُوَّةٌ

بَيِّنَةٌ = بَيِّنَةٌ

تُقَاتُ = تُقَاتُ

رَاضِيَةٌ = رَاضِيَةٌ

أَخِرَةٌ = أَخِرَةٌ

- જો કોઈ તન્વીનવાળો હરફ કોઈ વક્કા પહેલાં આવી જાય તો તેને જઝમ જેવો પઢવો જોઈએ.

દા.ત., :

هَادٍ = هَادٍ

جَانٌّ = جَانٌّ

- વક્કાના સમયે જો દો ઝબરની સાથે અલિફ આવી જાય તો તેનો ઉચ્ચાર એવી રીતે કરવો કે જાણે એક જ ઝબર હોય.

દા.ત., :

تُرَابًا = تُرَابًا

أَلْفَاً = أَلْفَاً

- વક્કાના સમયે જો દો ઝબરવાળા હરફ પછી ی આવે તો તન્વીનના બદલે ખળા ઝબર ઉચ્ચારવાનું રહેશે.

દા.ત., :

طَوًى = طَوًى

ضُحًى = ضُحًى

- જો لا નો વક્ફો આયતના વક્ફા ઉપર આવે અને તમારે રોકાવું ન હોય તો તમારે પહેલી આયતને બીજી આયત સાથે જોડીને પઢવી જોઈએ અથવા તો આયત જોડી શકાતી ન હોય તો જોડ્યા વગર પઢવી. જો તમારે રોકાઈ જવું હોય તો આ નિયમનું પાલન કરવું જોઈએ કે તશ્દીદવાળો હરફ જે બીજી આયતની શરૂઆતમાં હોય તેને વગર તશ્દીદે પઢવો જોઈએ.

દા.ત., :

$$\text{نَاعِمَةٌ لِّسَعِيهَا} = \text{نَاعِمَةٌ لِّسَعِيهَا}$$

સબક 10 : કલ્કલા

ق ط ب ج د

જ્યારે ઉપરોક્ત પાંચ હુરુફ ઉપર જઝમ હોય તો તેનો ઉચ્ચાર સાફ, સ્પષ્ટ અને ધારદાર અવાજમાં હોવો જોઈએ, જાણે કે એ અવાજ ગુંજતો હોય. ધ્યાન રાખવું જોઈએ કે હરફનો ગુંજતો અવાજ એટલો વધી ન જાય કે સાંભળનારને ઝબર જેવો લાગે.

આ નિયમને ‘કલ્કલા’ કહેવામાં આવે છે એટલે કે ‘ભાર આપવાનો નિયમ.’

આ હુરુફને આ બે શબ્દો વડે યાદ રાખી શકાય : **قُطْبُ جَدُّ** (કુતુબજદ)

‘કલ્કલા’ના ઉદાહરણ માટે સૂરએ ઈખ્લાસની તિલાવત કરી શકો છો.

નોંધ : જ્યારે કલ્કલાના આ પાંચ હુરુફમાંનો એક હરફ જઝમની સાથે એક શબ્દના વચ્ચે આવી જાય તો આ નિયમને ઓછો ભાર મૂકીને બોલવો જોઈએ.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ﴿٢﴾

اللَّهُ الصَّمَدُ ﴿٣﴾

لَمْ يَلِدْهُ وَلَمْ يُولَدْ ﴿٤﴾

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ﴿٥﴾

સબક 11 : ુ ના નિયમો

જ્યારે ઝબરવાળો અથવા પેશવાળો કોઈ હરફ ‘અલ્લાહ’ના નામ પહેલાં આવે તો તેનો ઉચ્ચાર પહોળા અવાજથી અથવા પૂર (ભરેલા) મોઢાથી કરવામાં આવશે.

સૂરા નંબર	આયત નંબર	આયતનો અંશ	સ્વર ચિહ્ન
5	114	قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللَّهُمَّ	(---)
4	171	إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللَّهِ	(---)

જ્યારે કોઈ ઝેરવાળો હરફ ‘અલ્લાહ’ના નામ પહેલાં આવે તો ઝીણા અવાજમાં અને ખાલી મોઢાથી ઉચ્ચારવામાં આવશે.

સૂરા નંબર	આયત નંબર	આયતનો અંશ	સ્વર ચિહ્ન
40	78	لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ	(---)
4	35	يُوفِّقِ اللَّهُ بَيْنَهُمَا	(---)

અને સામાન્ય રીતે ﷻ ઝીણા અવાજથી અથવા ખાલી મોઢાથી પઢવામાં આવશે.

સૂરા નંબર	આયત નંબર	આયતનો અંશ	લામ તશદીદ
2	255	اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ	س
58	20	يُحَادِّثُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أَوْلَيْكَ فِي الْأَذْيَانِ	
2	177	لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ قَبَلَ	
2	148	وِكُلِّ وَجْهَةٌ هُوَ مُوَلِّيُّهَا فَاسْتَبِقُوا	

સબક 12 : ن અને م ના નિયમો

જ્યારે ن અને م તશદીદવાળા હોય તો તેમને ગુન્નાની સાથે (નાકમાં) પઢવામાં આવશે.

આવી રીતે નાકમાંથી પઢવું બે હરકા કરતાં વધારે ન હોવું જોઈએ.

સૂરા નંબર	આયત નંબર	આયતનો અંશ	તશદીદવાળા હુરફ
37	6	إِنَّا زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا	ن
78	21	إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا	ن
27	70	وَلَا تَكُنْ فِي ضَيْقٍ مِّمَّا يَكُرُّونَ	م
7	11	وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا	م

વાજિબ સજ્દાના નિયમો :

કુરઆને મજીદમાં ચાર જગ્યાએ વાજિબ સજ્દા આવે છે તે છે :

- પારા-૨૧, સૂરએ સજ્દા, સૂરા-૩૨, આયત-૧૫

- પારા-૨૪, સૂરએ હા-મીમ-સજ્દા, સૂરા-૪૧, આયત-૩૮
- પારા-૨૭, સૂરએ નજમ, સૂરા-૫૩, આયત-૬૨
- પારા-૩૦, સૂરએ અલક, સૂરા-૮૬, આયત-૧૮

યાદ રાખો :

- આ ચારેયમાંથી કોઈ પણ એક આયતની તિલાવત કરો કે સાંભળો તો તમારા ઉપર સજ્દો કરવો વાજિબ છે.
- વુઝૂ કરવાની જરૂર નથી.
- કિબ્લા તરફ સજ્દો કરવાની જરૂર નથી.

સબક 13 : અરબી ગણતરી

ગુજરાતી અંક	અરબી અંક	અરબી ઉચ્ચાર	ગુજરાતી ઉચ્ચાર
૧	۱	وَاحِدٌ	વાહિદ
૨	۲	إِثْنَيْنِ	ઇસ્નૈન
૩	۳	ثَلَاثَةٌ	સલાસા
૪	۴	أَرْبَعَةٌ	અર્બઆ
૫	۵	خَمْسَةٌ	ખમ્સા
૬	۶	سِتَّةٌ	સિત્તા
૭	۷	سَبْعَةٌ	સબ્આ
૮	۸	ثَمَانِيَةٌ	સમાનિયા
૯	۹	تِسْعَةٌ	તિસૂઆ
૧૦	۱۰	عَشْرَةٌ	અશરા